

Prošla jsem peklem

Hera Lind

Potom šlo všechno ráz na ráz. Pronajala jsem část domu, v níž jsme bydleli, aby tchán s tchyní nezůstali sami a měli spolehlivý zdroj příjmů. Vypověděli jsme veškeré pojištění a zrušili předplatné, členství v tenisovém klubu, docházku dětí do hudební školy a tělocvičné jednoty. Odhlásila jsem je i ze školy a rozjela jsem velkolepé rozlučky se známými.

Mnoho z nich to zaskočilo. „Gerti, to snad nemyslíš vážně! Rozmyslela sis to dobře? V těchhle těžkých časech? Aspoň děti nech doma. U prarodičů o ně bude postaráno!“

Stále dokola jsem je chrabře ujišťovala, že jsem si udělala na místě obrázek sama. Že nic nehrozí, je tam klid, německá škola, mezi Němci panuje pevná soudržnost, Leo potřebuje svou rodinu a ostatní si toho všímají. Tři týdny mě nosil na rukou jako královnu, služebnictvo se mi klanělo, a dokonce jsem si směla vybrat nejhezčí a nejmodernější domeček. Nizoučky a obehnaný ostnatým drátem, takže se není důvod znepokojovat. Čím častěji jsem pěla chválu na svou budoucnost, tím víc jsem o ní byla přesvědčena.

Naši přátelé reagovali různě. U některých jsem vycítila náznak závidivosti, když mi napůl huby přáli „hodně štěstí“. U jiných mi neunikl strach, že by se nám mohlo přihodit něco hrozného. Další z toho s tichým výsměchem v hlase vyvodili, že když tam Leo vydělává ještě víc než v Reutlingenu, je to přirozeně dostatečný důvod, aby rodina svou hlavu následovala. Řada lidí se mě zaraženě ptala, jestli nebudu umírat steskem po domově.

„Ne, budu tam vařit švábský jídla a pořádat večírky pro německou kliku,“ rozplývala jsem se dychtivě. „Taky bych se mohla angažovat v obchodě s módním zbožím. Leo říká, že při své postavě bych mohla předvádět volební v německém klubu.“ Už jsem se viděla, jak se proslavím coby první dáma Windhoeku.

Jen málokdo se upřímně radoval spolu se mnou; například Gitta a Walter a ještě pár blízkých přátel.

„Máš kliku, aspoň něco zažiješ.“

„Užij si těch pár let na slunci.“

„Poznávejte zemi a lidi, pro děcka to je obrovská šance.“

„Jen se nech obskakovat, jako jsi ty celý život posluhovala druhým.“

Potom jsem se jela do Glattenu rozloučit s rodiči.

O našem plánu se vystěhovat jsem je záměrně neinformovala. Jak se dalo čekat, oba hořce plakali.

„Gerti, teď tě ztratíme podruhé.“

„Tentokrát navždycky. Cítíme to.“

„Tebe ani děti už nikdy neuvídíme.“

„Ale co vás nemá, nepřehánějte!“ Zamítavě jsem mávla rukou a zapálila si cigaretu. Seděla jsem přitom na lavici před chudobnou chaloupkou na okraji kamenolomu. V místě, kde se v mém dětství odehrávalo peklo. „Jednou za pár měsíců pochopitelně přijedem domů na dovolenou.“ Mávnutím jsem rozehnala kouř. „Každopádně na Vánoce.“ Na rozviklaném zahradním stolku u rozpálené zdi domku stál angreštový koláč a káva. Bernd a Thomas nadšeně dováděli v blátě s čuníkem a slepicemi, a i když si umazali pěkné nové oblečení, jen jsem se tomu smála. Představovala jsem si, jak by to dopadlo, kdybych v třinácti letech neměla odvalu utéct se semenářkou: dnes bych tu seděla jako chudá rolnice.

„Takže zase odletíš.“ Matka klesala na duchu. „Děti ještě nikdy neletěly. Ach Bože, kéž by to všechno klaplo...“

„Leo si nechal projít hlavou něco docela zvláštního. Daroval nám plavbu luxusní výletní lodí. Jmenuje se *MS Europa*.“

„A to si všechno může dovolit?“ Máma si prohlížela prospekty s bílým zaoceánským parníkem a div jí nevypadly oči z důlků. Hezčí a slušně oblečení lidé se opírali o zábradlí se skleničkou v ruce, za nimi se rozprostíral tmavomodrý oceán a před nimi číšníci v livreji balancovali podnosy s barevnými koktejly.

„Za čtyři tejdny vyrážíme z Janova do Velrybí zátoky, aby děti pochopily, jak je cesta daleká, a pomalu si zvykaly na horké podnebí.“

Se smíchem jsem rodičům vyprávěla o báječné Jihozápadní Africe, vláhném větru, po němž Windhoek dostal jméno, o zvířatech a černoších. „Nebojte, ty žijou ve vlastních ghettech a nic jiného si nepřejou,“ přesvědčovala jsem je neochvějně. Ukázala jsem jim fotky, na kterých jsme byli s Leem v buši před stádem zeber, obsluhoval nás černocho nebo jsme před chýší kouřili se skleničkou whisky. „Hele, ta surikata na kapotě, ta je zvědavá, co?“ Obzvláště hrdá jsem byla na snímky z našeho domku s bazénem. Básnila jsem o našich dobře naladěných přátelích, o mé budoucí hospodyně, tlusté Oně s turbanem a křiklavě barevnými sukněmi, zkrátka o velkém vzdáleném světě. A to v Glattenu nad Glattem, v nejzapadlejším koutě švarcvaldského údolí, v předposlední barabizně před kamenolomem, kde mě dobrotivý Bůh jako holku málem zapomněl. Tátovi úžasem spadla čelist a z údivu nevycházela ani máma: „Ten tvůj Leo je bezva chlap. Čeho všeho se s ním naše Gertička nedožije!“

Jo jo, pomyslela jsem si, Lea mi seslalo samo nebe. Teď mi začne velké dobrodružství.

Téměř ještě těžší bylo loučení s tchánem Walterem a tchyní Ursulou. Za uplynulých čtrnáct let jsme se krásně sžili, a nyní jsme se od sebe museli odtrhnout. Jejich oblíbený úžasný Leo od nich odešel již před čtyřmi lety, ale děti a já jsme ztrátu vyvážíly. Mohli si oči vyplakat. „Že nám ten chlapec udělá tohle!“

„Aby nám vzal milovanou snachu a vnoučata!“

„Vždyť máme už jenom vás.“

Také je jsem ujišťovala, že to není navždy a že k nim budeme jezdit nejméně jednou za rok na návštěvu, každopádně na Vánoce. A že Leo náš značný majetek ještě rozmnoží, takže se mohou těšit na klidný podvečer života v rodinném kruhu. „Byt jsme pronajali jenom na pět let. Potom se nastěhujem zpátky.“

Se slzami v očích jsme se láskyplně objímali a po chvíli loučení skončilo.

Musela jsem vyřídit už jen poslední formalitu, a sice uhradit náklady na přepravu osobních věcí. Ty mezitím již pluly po moři napřed. Naposledy jsem se stavila v reutlingenské spořitelně.

V růžovobílých šatech značky Chanel, kloboučku a vhodném šátečku jsem v dobrém rozmaru vstoupila do Leovy bývalé pobočky a zamířila rovnou za vedoucím Horstem Kreutzmannem. Hezoun s černými kudrnami mi spěchal vstříc.

„Takže se vydáváte přes velkou louži?“

Vzhledem k tomuto šprýmovnému vyjádření mi stěhování na jiný kontinent připadalo jako obyčejná cesta na dovolenou.

„Je to moje poslední úřední jednání.“ Slavnostně jsem na stůl položila Leovu vkladní knížku a nenuceně pronesla: „Ulehčete mi, prosím, o deset tisíc marek.“

Kreutzmann si odkašlal, nabídl mi židli a okouzlujícíma hnědýma očima se na mě podíval lítostivě.

„Paní Wolfová, je mi líto, ale na této spořitelni knížce není žádný zůstatek.“

„To si děláte legraci!“ vyhrkla jsem.

„Bohužel ne.“

Polkla jsem. Ale no tak, pane Kreutzmanne! pomyslela jsem si. Už jsme tady měli oslavy, až se spořitelna otrásala v základech, a moje studené mísy tě přiměly k nejrozkošnějším komplimentům. Ale teď mě vodiš za nos.

„Nenechal vám ctěný choť...“ – povolil si kravatu – „ještě jinou knížku?“

„Ne!“ vykřikla jsem. „Tahle leží už čtyři roky v sejfu jeho rodičů a je výslovně určená na dopravu našeho nábytku do Jihozápadní Afriky.“

„Ta částka již byla vybrána během předposlední dovolené pana Wolfa.“ Kreutzmann sevřel rty. „Hotově.“

„Kdo ji vybral?“

„On osobně.“

„Ale... to přece není možný! Jak moh uložit prázdnou spořitelni knížku zpátky do trezoru a dát mi pokyn, abych ji použila na stěhování?“

Hledala jsem cigaretu. Kreutzmann mě předběhl a strčil mi ji skoro až do pusy. Cvakl zapalovač. Rozčileně jsem vdechla kouř.

„Já nevím, co vám řekl...“ Vedoucí si také zapálil a prsty se mu trásly. „Třeba si knížku spletl.“

„Budiž,“ připustila jsem, „tak mi ukažte ostatní účty, které tady ještě má.“ S předstíraným klidem jsem se opřela zády a s úsměvem přehodila nohu přes nohu.

„Máte snad na mysli konta u některé jiné banky?“

„Jiné banky?“ zopakovala jsem po něm jako v transu. „Leo měl jenom jednu banku, a to svou, tudíž teďka vaši.“

Kreutzmann hlasitě vzdychl a mé krásné štíhlé nohy mu nestály za pohled.

„Milá paní Wolfová, nevyznám se ve zvyklostech svého předchůdce a nevím, s kterými ústavy měl ještě obchodní spojení,“ řekl s politováním. „Avšak v reutlingenské spořitelně nemá již devět měsíců ani feník.“

Krev mi stýdla v žilách. „Pak musíme chtít nechtít urychleně zatížit dům jeho rodičů.“ Sklopila jsem zrak a soustředila se na to, abych popel sklepávala do zlatého otočného popelníku. To se nesměli dovědět. Beztak toho museli snášet hodně a ještě včera loučení hořce obřečeli. Pomalu jsem stlačila knoflík, aby popel propadl dovnitř prestižního předmětu. Zapomněl mi Leo oznámit, že všechny účty zrušil? Do čeho svůj „koks“ nacpal? Určitě zase do nějakých výnosných cenných papírů, které časem vynesou mnohonásobný zisk. Leo se mi jen opomněl pochlubit, do kterých. A jak to mám zjistit. V sejfu jeho rodičů v každém případě nic nezbylo.

Celou dobu mě to nebilo do očí, protože k práci v trafice jsem měla vlastní konto. Na živobytí pro sebe a děti jsem si roky vydělávala sama. Díky vlastnímu domu jsme nemuseli platit nájemné za bydlení. Leo se nepochybně bude obšírně omlouvat. Představovala jsem si, jak se dlaní plácne do čela a zvolá: „Já blbec! Kde jsem to jen nechal hlavu?“ Druhý den ráno se mi na talíři u snídaně objeví překrásný perlový náhrdelník nebo nové rolexky.

Musela jsem naléhavě improvizovat. Psal se rok 1975, kdy nešlo vzít mobil a vytukat do něj: „Z jakýho účtu? Pohni si, taxametr běží!“

I o vymoženostech, jako jsou fax nebo e-mail, se člověku mohlo jenom zdát.

Kreutzmann popojel v manažerském křesle na kolečkách diskrétně před skříň se spisy a listoval v pořadači nadepsaném „Nemovitost Wolf“. „Lessingweg 27.“ No prosím, tady to máme. Dům rodičů Wolfových, tedy náš.

„Vlastní krb má cenu zlata,“ zažertovala jsem rozpačitě. „Když vám leží na srdci.“ Bezděčně jsem si foukla na nehty po čerstvé manikúře.

Proč zase vzdychá? A proč se na mě dívá písma očima?

„Protihodnota nemovitosti na adrese Lessingweg 27 včetně všech aktiv a pana Kok... pana Wolfa byla převedena již před devíti měsíci do Jihozápadní Afriky.“ Kreutzmann si nervózně oťel čelo bílým ozdobným kapesníčkem.

„Jak... co...“ Moment. Co to znamená? Leo náš dům... protihodnotu domu svých rodičů, kteří přece mají doživotní právo v něm bydlet, převedl do Afriky?

A ani se mi o tom nezmínil?

„Ano, ale jakou hodnotu tady uložil?“ Třeba je ve sklepe bezpečnostní schránka a vedoucí mě k ní vzápětí zavede. Rezervním klíčem ji otevře a jako v pohádce z ní na mě vykouknou hodinky, šperky, cenné papíry a vzácné zlaté mince. Kreutzmann mě chtěl prostě trochu oblafnout, aby poněkud oddálil naše loučení.

„Paní Wolfová, je mi velice líto, že to musím konstatovat, a divím se, že o tom nejste informována, ale... žádnou.“

„Jakže?“

„Ano. Žádnou. Vůbec žádnou hodnotu. Ani fenik.“

„Ale já potřebuju deset tisíc marek!“ Celá nespává jsem se rozhlížela. Náštěnné hodiny nemilosrdně tikaly. „Deset tisíc deset marek,“ opravila jsem se honem. „Venku čeká taxík a taxametr běží.“

Krátce jsem pomyslela na trafikku, která patřila tchánovi a tchyni. Jenže za prvé ji měli momentálně v nájmu Gitta s Walterem a za druhé bych musela nejdřív zasvětit Leovy rodiče do situace, a to bych při nejlepší vůli nepřenesla přes srdce. Zhroutila by se jim představa o ideálním synovi.

„V tom vám bohužel nemohu sloužit,“ řekl Kreutzmann upřímně. „Mám svázané ruce.“

„A... ehm ... úvěr?“ koktala jsem nesměle. „Čistě formálně?“

„Jaké hodnoty můžete nabídnout? Práci jste ukončila, domem nedisponujete, automobil...“

„Ten jsem věnovala tchánovi,“ zakrálkala jsem chraplavě.

„A když mu nastíníte situaci?“

„To rozhodně ne.“

Walterovi by zlomilo srdce, kdyby se dověděl, co Leo spáchal za našimi zády: veškeré rodinné jmění převedl do Afriky, aby jím tam spekoval. Co si myslel? V nejhorším případě by se Ursula a Walter ocitli na ulici. Nemluvě o mně a dětech. Zalapala jsem po dechu. Den před odjezdem se dozvím tohle! Co jsem si měla počít? Vždyť jsem mu důvěřovala, milovala ho, chtěli jsme začít znova.

Se všemi blízkými a známými jsem se rozloučila, teď už jsem nemohla couvnout. Náš majetek plul dávno do Afriky. A vypůjčit si peníze od přá-

tel? To by bylo ponižující, trapné. Ne, to nepřicházelo v úvahu. Zítřka v osm hodin ráno budou Margot a Sepp čekat s kombíkem v naší ulici, aby nás odvezli do Janova k parníku *Europa*, který kotvil v tamějším přístavu. Teď jsem nemohla ztratit tvář.

Zmocnilo se mě hrozné podezření, jako když vám tepe v zubu moudrosti a bolest ignorujete, poněvadž na ni nemáte čas. Když se tím nebudete zabývat, přejde to samo. Děti byly vzrušením a cestovní horečkou jako na jehlách. S výjimkou tří kufrů jsme v Reutlingenu už nic nevlasnili. Ačkoli mě pochybnost sžírala jako hladová šelma, nesměla jsem se jí poddávat.

Všechno bude zase v pořádku. Pro Afriku jsem se dávno rozhodla, tak jsem to musela dotáhnout do konce. Na Lea toho je moc, namlouvala jsem si. Kvůli obchodům za miliony nám jednoduše zapomněl nechat rezervu na horší časy. Gerti, tvoje starosti jsou k smíchu. Tobě a dětem zařídil tří-týdenní plavbu na *Europě*, abyste si užili bezvadnou cestu. Jiní muži zapomínají na svůj svatební den nebo matčiny narozeniny. On má na starosti jiné věci. Důležitější. Až se o té nepříjemnosti za tři týdny dozví, okamžitě peníze použije.

„Takže mi pomocť... nemůžete?“ Naposled jsem se podívala Kreutzmannovi hluboko do očí.

„Gerti, nesmím. Jinak se dostanu do pěkné bryndy. Bohužel ti nemohu pomoci ani soukromě, ani z moci své funkce.“ Najednou mi tykal – věrný přítel. Měla jsem ho moc ráda. Ve tváři měl vepsanou starost o mě.

„Hm. Rozumím. Můžu si zatelefonovat?“

„Jistě. Nechám tě o samotě.“

Napadlo mě jediné číslo: brknout našim do Glattenu. Teprve krátce měli telefonní přípojku také. „Jen pro naléhavý potřeby,“ jak mi sdělil otec.

„Tudle naléhavý případ je,“ zašeptala jsem pro sebe odhodlaně, vzala si novou cigaretu a vytáčela číslo na ciferníku.

Táta kvůli mně ihned prodal svůj nejlepší pozemek a nejcennější majetek. Jednalo se o jediné pole, které se nesvažovalo kolmo k říčce. Mělo hodnotu přesně deseti tisíc marek. Jimi jsem zaplatila náklady na dopravu. Nesmírně mě dojalo, že mi rodiče v této situaci bez řeči pomohli. Dokonce mě ujistili, že jim peníze nemusím vrátit. „Vlastně to máš jako část dědictví.“ Možná mi tím chtěli vynahrudit tu spoustu ran, které mi coby dítěti uštěd-

řili. A k tomu hlad, zimu a dětskou práci. Přesto jsem se cítila šíleně dlužná. Rodiče byli chudí a i na nuzné živobytí dělali jako mezci. Kromě toho neměli nic než to malé hospodářství.

Dlouho jsem se tím trápit nemohla, neboť jsme druhý den v osm hodin ráno vyráželi. Moje stejně stará sestřenice Margot, která byla jako já vychovávána bitím, a její muž Sepp pro nás přijeli padesát kilometrů z Horbu a odváželi nás na jih do Janova. Když jsme k nim nasedaly do auta, seběhli se všichni sousedé. Jako na objednávku. Stáli tam s dárky na rozloučenou. „Na, Gerti, ty tak ráda pečeš koláče. Tyhle přísady v Jihozápadní Africe určitě neseženeš. Koukni: skořice, sekané mandle, vanilkový cukr a rumová trest...“

„Rumu tam je habaděj,“ smála jsem se.

„Tady máš pro děti plyšáky. Na cestu potřebujou věrný doprovod.“

„Tu máš na dlouhou plavbu knihy. A na osamělé hodiny macíka.“

„Gerti, tuhle šálu jsem upletla sama. Ať nám po večerech na lodi nemrzneš.“

„Společenský hry, karty a... tři bochníky černého chleba. Sama jsem ho upekla – podle tvého receptu.“

„Lidičky, to by už stačilo!“ zasmál se Sepp a zatroubil. Auto měl napěchované až po střechu. „Víc se sem při nejlepší vůli nevejde.“

Vážně by se do něj nevměstnala už ani poštovní známka. Se slzami v očích jsme se objímali, líbali a slibovali si, že si budeme psát a na Reutlingen ani přátele nezapomeneme, a pak jsme se do vozu napresovali sami. „Loď nepočká!“ upozornil čím dál nervóznější Sepp a i Margot byla skoro rozčilenější než my sami.

„Jé, ještě si musím rychle odskočit na zá...“

Děti se pochopitelně přidaly a chaos narůstal. Sousedé si mohli plíce vymluvit, a dokonce i zdrženlivá paní Bratzkeová, která mě v životě ani nepozdravila, jelikož z nějakého důvodu neměla ráda Lea, mi z okna popřála šťastnou cestu.

Všichni nám mávali, sousedovic děti vzlykaly a naposled padly Thomasovi a Berndovi kolem krku. „Fakt si můžu tvoje kolo nechat?“ a „Smíme si dát vaši houpačku k nám na zahradu?“ V rozčilení mě nenapadlo nic lepšího, než na to odpovědět: „Přece se nestěhujem do Ameriky.“ Sborová reakce zněla: „Ne, ještě hůř!“

„Všechny vás mám ráda, děkuju vám za přátelství.“ Podruhé jsme se namačkali na zadní sedadlo. Byla jsem rozechvělá. Honem jsem stáhla okno a zapálila si cigaretu.

Pak mi mávající ruce zmizely za zadním sklem, a když jsme měli naši ulici z dohledu, zhluboka jsem se nadechla a vzchopila se. „Tak, děti! Teď nám začíná nový život. Těšíte se?“

Přeložil Pavel Dufek